

Eindtermendocument

‘Schoonmaker in de zorg’

Achtergrond

Conclusies uit het onderzoek ‘Een schone zaak’ dat in 2022 is uitgevoerd in opdracht van het RAS-Examenbureau hebben betrekking op de eindtermen en examens:

De aansluiting van eind- en toetstermen ‘gezondheidszorg’ (en dus de exameninstrumenten) op de actuele beroepspraktijk is onvoldoende.

Zowel bij RAS en RAS-Examenbureau zijn uit de sector signalen ontvangen die deze conclusie onderstreept en dit samen is aanleiding geweest om de geldende eindtermen ‘gezondheidszorg’ te beoordelen op actualiteit en volledigheid, en waar nodig aan te passen.

Dit eindtermendocument is het resultaat hiervan.

Beginnend beroepsbeoefenaar

De eindtermen voor de *Schoonmaker in de zorg* zijn beknopte omschrijvingen van de kennis en vaardigheden waarover een beginnend beroepsbeoefenaar aan het eind van zijn opleiding minimaal zou moeten beschikken.

Het is het streefdoel van wat een beginnend beroepsbeoefenaar ‘kent, snapt en kan’ na voltooiing van een opleiding of cursus.

Dit document beschrijft dit streefdoel voor: een Schoonmaker in de zorg.

Vakkennis en vakvaardigheden

De Schoonmaker in de zorg moet beschikken over vakkennis en –vaardigheden en in sommige gevallen algemene kennis en vaardigheden in zijn vakgebied.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de benodigde vakkennis en -vaardigheden die een schoonmaker in de zorg moet bezitten. Deze zijn relevant voor het branche erkende RAS-diploma behorend bij het beroep *Schoonmaker in de zorg*.

Voor een specificatie van dit beroep en het bijbehorende werkveld, zie bijlage: [Typering van het werkveld en het beroep](#).

Deze beschrijving is opgesteld ten behoeve van de inhoudelijke gesprekken over de eindtermen en is hierbij als uitgangssituatie ingezet.

Vakkennis

Met vakkennis wordt verstaan: de specifieke kennis die een beroepsbeoefenaar nodig heeft voor het uitoefenen van diens beroep.

De beginnend beroepsbeoefenaar bezit KENNIS van:
Relevante vakterminologie.
Het doel en het belang van protocollen en werkprogramma's en de relatie hiertussen.
Reinigings-, desinfectie- en onderhoudsmiddelen en de werking hiervan.
Materialen, gereedschappen en apparatuur voor manuele reiniging van interieur, sanitair en vloeren en de werking hiervan. (basisuitrusting)
Relevante richtlijnen voor Arbo, milieu en veiligheid.
Ergonomie in relatie tot het vakgebied.
Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) en het juiste gebruik hiervan.
Het juist handelen bij besmettings- en blootstellingsincidenten.
Risico's van cytostatica bij schoonmaakwerkzaamheden.
Specifieke risico's in GZ: valpreventie patiënten/bewoners, prikgevaar.
Basisregels en -principes van professioneel schoonmaken (schoon naar vuil, hoog naar laag etc.).
Dagelijkse en periodieke handelingen voor het reinigen van interieur en sanitair met microvezel.
Gangbare dagelijkse schoonmaakmethodes (microvezel) voor harde en zachte vloeren als ook de traditionele stofwismethoden.
Desinfectietechnieken zoals aangegeven in protocollen en/of aanvullende werkafspraken in werkprogramma's.
De verschillen tussen tussenbeurten en eindbeurten bij reiniging en desinfectie.
Hygiëne en persoonlijke hygiëne (waaronder handhygiëne), omkleedprocedures en aankleedprocedures.
Vuilsoorten en hun indeling en de hierbij relevante reinigingsmethoden.
Basiskennis van infectiepreventie: cirkel van besmetting, micro-organismen, groeifactoren, verspreiding, groeihaarden, reiniging en desinfectie en patiëntveiligheid.
Soorten isolatie en de relatie hiermee met soorten besmettingen.
Hospitality in relatie tot klantgericht werken.

Vakvaardigheden

Met vakvaardigheden wordt verstaan: de specifieke bekwaamheden of capaciteiten die een beroepsbeoefenaar nodig heeft om beroepstaken en -activiteiten uit te kunnen voeren.

De beginnend beroepsbeoefenaar KAN:
Verbanden leggen tussen de verschillende soorten protocollen en een schoonmaakprogramma/schema en wat de invloed hiervan is op de kwaliteit van het te leveren schoonmaakwerk.
Schoonmaakprogramma's zich eigen maken en hiernaar handelen.
Omgaan met een logboek volgens richtlijnen; afwijkingen van en bijzonderheden op de werklocatie signaleren en vastleggen.
Handelen volgens informatie en pictogrammen op productverpakkingen en werkinstructiekaarten.
Ten behoeve van infectiepreventie relevante PBM's en hulpmaterialen op juiste wijze gebruiken en afvoeren.
Afval en was hanteren en afvoeren volgens geldende protocollen/werkvoorschriften.
Conform protocollen en werkvoorschriften en vanuit het bewustzijn van de eigen veiligheid, en die van de omgeving, in wisselende situaties beoordelen of hij/zij over de juiste PBM's beschikt ter bescherming tegen mechanische en fysieke risico's.
Op ergonomisch verantwoorde wijze werken.
(Sanitaire) ruimten met cytostatica op juiste wijze reinigen.
De juiste werkvolgorde en/of methodieken toepassen bij het reinigen en desinfecteren van verschillende oppervlakken en type ruimten; met en zonder aanwezige besmetting.
Een einddesinfectie correct en met de juiste werkvolgorde uitvoeren.
Resultaten en de uitvoering van werkzaamheden beoordelen op kwaliteit en bijstellen indien nodig.
Effectief afstemmen met zijn/haar leidinggevende over externe zaken en situaties die van invloed zijn op de gewenste kwaliteit van de te realiseren werkzaamheden.
Klantvriendelijk en effectief communiceren met betrokkenen zoals leidinggevende, collega's, gebruikers van ruimten, gasten, cliënten en patiënten.
Effectief afstemmen met medewerkers zorg waar dat nodig is.

Bijlage bij eindtermendocument

Onderstaande beschrijving van het beroep 'schoonmaker in de zorg' en de typerende werkomgeving zijn opgesteld in samenwerking met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven om te synchroniseren in beelden en meningen over het beroep en de beroepscontext.

Deze is vervolgens als uitgangssituatie gehanteerd bij de inhoudelijke gesprekken over de eindtermen.

Typering van de werkomgeving

Aard van de omgeving

De aard van de omgeving waarin wordt schoongemaakt heeft invloed op de werkomgeving van de schoonmaker in de zorg.

Een veelgemaakt onderscheid in werkomgevingen in de sector is die tussen de zogenaamde 'cure' en 'care'-omgevingen.

werkomgeving	Kern	Toelichting
cure	Efficiënt en effectief behandelen: de gezondheid te verbeteren.	Patiënten zijn tijdelijke 'bezoekers': zij komen om behandeld te worden en vertrekken zodra deze is afgerond. Dit kan een langere periode zijn (zij verblijven dan op patiëntenkamers) maar ook heel kort (uren). Kenmerkend voor patiënten die langere tijd verblijven in een cure-instelling dat zij de hele dag, veel en frequent bezoek ontvangen.
care	Comfortabel en aangenaam verblijven.	Cliënten wonen in de care-instelling. Zij verblijven dus altijd lange tijd in de instellingen.

Werkgebied

Het werkgebied van een schoonmaker-zorg is heel breed en divers; denk aan behandelruimtes, patiëntenkamers/cliëntenkamers (al dan niet met specifieke kenmerken zoals isolatieruimten), wachtruimtes, gangen en trappenhuisen, kantoren, (inloop)keukens etc.

In deze ruimtes zijn veelal de gebruikers van die ruimtes aanwezig tijdens de schoonmaakwerkzaamheden. De schoonmaker zorg heeft dan ook veel contactmomenten met een grote diversiteit aan gebruikers van de gebouwen en ruimten die worden schoongemaakt. Klantvriendelijkheid en kunnen communiceren met de diverse gebruikers is erg belangrijk. Een schoonmaker-zorg moet zijn communicatie kunnen afstemmen op de persoon(en) die hij op dat moment ontmoet.

Gevaren

Zowel in cure als care is er sprake van gevaar voor de schoonmaker-zorg. Hij heeft veel te maken met 'onzichtbare' vervuiling. Hij moet altijd zorgen voor de eigen veiligheid; ook als gevaren minder frequent en minder in omvang zijn. Bij het besmettingsgevaar/blootstellingsgevaar is er altijd sprake van enerzijds de persoonlijke

veiligheid en anderzijds de patiëntenveiligheid. Goede handhygiëne is voor de schoonmakerzorg hierbij essentieel.

Protocollen

De wijze waarin omgegaan wordt met infectiepreventie is verschillend tussen care- en cure-omgevingen.

Protocollen zijn onderdeel van contractafspraken tussen instelling en schoonmaakbedrijf en een belangrijk uitgangspunt voor de afgesproken kwaliteit van de dienstverlening (infectiepreventie).

werkomgeving	infectiepreventie	Toelichting
cure	(Specifieke)Protocollen van opdrachtgever waaraan de schoonmakerzorg zich MOET houden.	Het zijn voorwaarden die onderdeel zijn van de dienstverlenings-overeenkomst tussen de cure-instelling en het schoonmaakbedrijf.
care	Minder 'geprotocolleerd' door opdrachtgever; vaak 'gedelegeerd' aan het schoonmaakbedrijf.	Ook hier geldt dat infectiepreventie altijd onderdeel is van het werk. De schoonmakerzorg kan het werk dus niet geheel naar eigen inzicht uitvoeren. Werkprogramma's zijn ook hier bepalend.

Beroepsbeschrijving

- De schoonmaker in de zorg werkt bij schoonmaakbedrijven die gericht zijn op werkzaamheden in de zorg. Opdrachtgevers van het schoonmaakbedrijf waar de schoonmaker in de zorg werkt, of door is ingehuurd, zijn zorg- en gezondheidsinstellingen.
- De schoonmaker in de zorg werkt zowel individueel als in teamverband en kan op wisselende locaties werken; altijd binnen. Centraal in het werk staat het schoonmaken en reinigen van interieur:
 - Verblijfsruimten (patiënten/cliëntenkamers, keukens)
 - Poli-ruimten (behandelruimten, wachtkamers)
 - Sanitair en sanitair ruimten
- De werkzaamheden zijn uitvoerend van aard en betreffen voornamelijk routinematige handelingen die volgens protocollen en standaardprocedures plaatsvinden. Werkzaamheden kunnen variëren van schoonmaken en reinigen/desinfecteren tot het verzamelen van was, afval en serviesgoed.
- De schoonmaker in de zorg heeft te maken met o.a. leidinggevende en collega's, zorgmedewerkers, cliënten, patiënten, bewoners, gasten en gebruikers.

Beroepshouding

- De schoonmaker in de zorg is kwaliteit- en resultaatgericht. Hij moet zich houden aan bedrijfsrichtlijnen, protocollen, normen en richtlijnen op het gebied van infectiepreventie, Arbo, milieu en veiligheid. Daarnaast kunnen bij sommige locaties nog aanvullende eisen worden gesteld door de opdrachtgever of de overheid, waar hij zich aan moet houden.

Protocollen zijn vaak een bron van verwarring. Een schoonmaker-zorg is zich hiervan bewust.

- Belangrijk voor de schoonmaker-zorg is het om 2 zaken te onderscheiden:

- Veilig voor zichzelf werken (PBM's!)
- Werken op een wijze die bijdraagt aan infectiepreventie

Een schoonmaker-zorg moet zich bewust zijn van de aard van de werkomgeving en begrijpen welke invloed deze heeft op zijn werk. Daarbij moet hij weten hoe hij zorgt voor de eigen veiligheid bij de uitvoering van de werkzaamheden en hier altijd zorg voor dragen. Wanneer deze twee zaken met elkaar (dreigen te) 'botsen' moet hij deze direct rapporteren aan/bespreken met zijn leidinggevende.

- Omdat schoonmakers in de zorg te maken hebben met verschillende gebruikers van de gebouwen waarin wordt schoonmaakt, moet hij goed kunnen samenwerken en communiceren. Onderdeel hiervan is het effectief kunnen afstemmen met de leidinggevende over externe zaken en situaties die van invloed zijn op de gewenste kwaliteit van de te realiseren werkzaamheden.
- De schoonmaker in de zorg moet over voldoende werkinzicht, inlevingsvermogen, organisatievermogen, flexibiliteit en sociale vaardigheden beschikken en onder tijdsdruk en in lastige omstandigheden kunnen functioneren.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

- De Schoonmaker in de zorg voert zijn taken zelfstandig uit en is verantwoordelijk voor het voldoen aan de opdracht, zoals gesteld in het protocol en/of schoonmaakprogramma. Hij ontvangt specifieke normen, richtlijnen en aanvullende werkinstructies doorgaans van zijn leidinggevende. Hij stemt af met zijn leidinggevende als hij deze niet ontvangen heeft, of wanneer deze in zijn beleving niet correct en/of volledig zijn.
- Eenvoudige problemen lost hij zelf op, complexere problemen meldt hij bij zijn leidinggevende.

Complexiteit

- De Schoonmaker in de zorg werkt volgens protocollen en hierbij vastgestelde schoonmaakprogramma's en aanvullende instructies, maar moet wel weten waarom hij bepaalde handelingen moet uitvoeren/op bepaalde manier moet uitvoeren.
- De complexiteit zit in het moeten beheersen van de (vele) specifieke richtlijnen die van toepassing zijn voor de veelvoud aan verschillende omgevingen.

Gedrag

Vorbereiden werkzaamheden

- 'Vertaalt' het schoonmaakprogramma naar eigen werkzaamheden.
- Controleert materialen, middelen en apparatuur zorgvuldig en vult materiaalwaggen aan indien nodig.
- Kiest een logische werkvolgorde die rekening houdt met tijd en knelpunten.
- Vraagt bij onduidelijkheden tijdig om uitleg bij zijn leidinggevende.

Uitvoering schoonmaakwerk

- Respekteert de eigendommen van anderen en hun privacy.
- Voert werkzaamheden binnen gestelde tijd uit.
- Gebruikt materialen, middelen en apparatuur efficiënt, effectief en zorgvuldig.
- Voert schoonmaakwerkzaamheden uit volgens het schoonmaakprogramma.
- Controleert de resultaten van de schoonmaakwerkzaamheden op basis van de gestelde eisen.
- Signaleert problemen tijdig en lost eenvoudige problemen adequaat op.
- Gaat adequaat om met aanwezige gebruikers van het pand.

Afronding werkzaamheden

- Voert volgens richtlijnen afrondende werkzaamheden uit.
- Controleert het resultaat van zijn werk en onderneemt indien nodig actie.
- Rapporteert op heldere wijze over de uitgevoerde werkzaamheden (met name bij afwijkingen t.a.v. het schoonmaakprogramma en/of afspraken) en meldt opvallende zaken en gebreken.
- Lost eenvoudige klachten van de klant/gebruiker adequaat op en meldt complexere klachten en vragen aan zijn leidinggevende.

Competenties

- Samenwerken en overleggen
- Plannen en organiseren
- Ethisch en integer handelen
- Vakdeskundigheid toepassen
- Materialen en middelen inzetten
- Op de behoeften en verwachtingen van de 'klant' richten
- Kwaliteit leveren
- Formuleren en rapporteren
- Instructies en procedures opvolgen